12. Melnikov, A. V. (2015), "Fizychna pidhotovlenist' yak faktor vplyvu na profesiynu prydatnist' maybutnikh ofitseriv-prykordonnykiv". Scientific herald of Chernivtsi. Series: Pedagogy and Psychology, Vol. 747, 109-114. (in Ukr.).

13. Melnikov, A. V. (2018), "Kontseptual'ni polozhennya pidhotovky maybutnikh ofitseriv derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby ukrayiny do fizychnoho vykhovannya osobovoho skladu".Bulletin of the Kamyanets-Podilsky National University named after Ivan Ogienko: Physical education, sport and health of a person, Issue 11, 233-245. (in Ukr.).

14. Mishenyuk, R. M. (2015), "Rozvytok profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh mahistriv upravlinnya orhanamy okhorony derzhavnoho kordonu u protsesi fizychnoyi pidhotovky": avtoref. dys… kand. ped. nauk: 13.00.04. Nats. akad. Derzhavnoyi prykordon. sluzhby Ukrayiny imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Khmel'nyts'kyy, 20 p. (in Ukr.).

15. Syvokhop, E. M. (2010), "Formuvannya hotovnosti do samopiznannya maybutnikh ofitseriv-prykordonnykiv u protsesi fizychnoyi pidhotovky": avtoref. dys… kand. ped. nauk: 13.00.04. Nats. akad. Derzhavnoyi prykordon. sluzhby Ukrayiny imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Khmel'nyts'kyy, 20 p. (in Ukr.).

16. Sych, R. V. (2017), "Formuvannya vmin' z osobystoyi bezpeky maybutnikh ofitseriv-prykordonnykiv u protsesi vyvchennya profesiyno-oriyentovanykh dystsyplin": avtoref. dys… kand. ped. nauk: 13.00.04. Nats. akademiya Derzh. prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Khmel'nyts'kyy, 20 p. (in Ukr.).

17. Shyjan, B. M., Iedynak, G. A., Petryshyn, Yu. V. (2013). Naukovi doslidzhennya u fizychnomu vykhovanni ta sporti. 2-nd ed.. Kam"yanets'-Podil's'kyy, 280 p. (in Ukr.).

18. Balendr, A. (2018). Current status and prospects for the quality assurance in border guards training: European experience. Comparative Professional Pedagogy, 8(4), 20-25.

19. Bryman, A. (2015). Social research methods. London: Oxford university press.

20. Duncan, A. G. (2016). The military education of junior officers in the Edwardian Army. Birmingham: History Department College of Arts and Law University.

21. Iedynak, G., Galamandjuk, L., Kyselytsia, O., Nakonechnyi, I., Hakman, A., Chopik, O. (2017). Special aspects of changes in physical readiness indicators of young men with different somatotypes between 15 and 17 years of age. Journal of Physical Education and Sport, 17(4). 2690-2696. doi:10.7752/ jpes.2017.04311

22. Melnykov, A., Rybak, L. (2016). Formation of the processual component of future border guard officers' readiness for physical education of personnel. Journal of Education, Health and Sport, 6(11), 966-976. doi: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2544032

23. Melnykov, A., Rybak, L. (2016). Formation of the cognitive component of future border guard officers' readiness for physical education of personnel. Journal of Education, Health and Sport, 6(12), 983-995. doi: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2544126

24. Melnykov, A., Rybak, L. (2017). Formation of the motivational and value component of future border guard officers' readiness for physical education of personnel. Journal of Education, Health and Sport, 7(12), 665-675. doi: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2544196

25. Melnykov, A., Iedynak, G., Galamandjuk, L., Blavt, O., Duditska, O., Koryagin, V., Balatska, L., Mazur, V. (2018). Factors that influence change in cadets' physical preparation during the first half of study at the military academy. Journal of Physical Education and Sport, 18(2), 781-786. doi:10.7752/jpes.2018.02115

26. Sliusarchuk, V., Iedynak, G. (2015). Physical education of future woman-officers of the state border service for formation of readiness to physical self-development at academy education as a pedagogical problem. Journal of Education, Health and Sport, 5(7), 690-698. doi: http://dx.doi.org/10.5281/ zenodo.2539671

Нестерчук Н.Є.
доктор наук, доцент, завідувач кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації
Національного університету водного господарства та природокористування
Гриценюк Р.А.
доцент кафедри хореографії
Рівненського державного гуманітарного університету
Рабченюк С.В.
старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання
Національного університету водного господарства та природокористування

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СПОРТСМЕНІВ-ТАНЦЮРИСТІВ

У статті висвітлені основні психологічні аспекти формування особистості танцюристів під час спортивної діяльності. Детально описані складові психологічного забезпечення спортивної діяльності в процесі багаторічної підготовки танцюристів. Обґрунтовано залежність успішного психологічного забезпечення підготовки спортсменів від дотримання ряду положень: постійне здійснення психологічного забезпечення, цей процес повинен бути «випереджаючим», тобто зорієнтованим на вимоги та зміст наступних етапів підготовки; кожен етап багаторічної підготовки спортсменів має свої специфічні особливості, які і визначають конкретні завдання та зміст психологічного забезпечення. Ефективність психологічного забезпечення у процесі формування особистості під час занять спортивно-бальними танцями оцінювалася шляхом опитування тренерів та батьків 44 дітей, які почали займатися спортивно-бальними танцями протягом 1 року. Виявлені основні завдання загальної психологічної

підготовки спортсменів – це розвиток і удосконалювання наступних якостей: цілеспрямованості, дисциплінованості, упевненості, ініціативності, самостійності, сміливості, наполегливості, рішучості, самовладання, стійкості. Доведено, що раціонально організований процес психологічного забезпечення та супроводу може істотним чином змінити частоту виникнення різних факторів, які несприятливо позначаються на процесі підготовки спортсменів.

***Ключові слова**: спортсмен, психологічне забезпечення ,танцюрист, спортивно-бальні танці.*

***Нестерчук Наталья, Гриценюк Роман, Рабченюк Сергей. Психологические аспекты формирования личности спортсменов-танцоров**. В статье освещены основные психологические аспекты формирования личности танцоров во время спортивной деятельности. Подробно описаны составляющие психологического обеспечения спортивной деятельности в процессе многолетней подготовки танцоров. Обоснованно зависимость успешного психологического обеспечения подготовки спортсменов от соблюдения ряда положений: постоянное осуществления психологического обеспечения, этот процесс должен быть «опережающим», то есть ориентированным на требования и содержание следующих этапов подготовки; каждый этап многолетней подготовки спортсменов имеет свои специфические особенности, которые и определяют конкретные задачи и содержание психологического обеспечения. Эффективность психологического обеспечения в процессе формирования личности во время занятий спортивно-бальными танцами оценивалась путем опроса тренеров и родителей 44 детей, которые начали заниматься спортивно-бальными танцами в течение 1 года. Обнаружены основные задачи общей психологической подготовки спортсменов – это развитие и совершенствование следующих качеств: целеустремленности, дисциплинированности, уверенности, инициативности, самостоятельности, смелости, настойчивости, решительности, самообладания, устойчивости. Доказано, рационально организованный процесс психологического обеспечения и сопровождения может существенным образом изменить частоту возникновения различных факторов, которые неблагоприятно сказываются на процессе подготовки спортсменов.*

***Ключевые слова:** спортсмен, психологическое обеспечение, танцор, спортивно-бальные танцы.*

***Nesterchuk N., Hrytseniuk R., Rabcheniuk S. Psychological aspects of the formation of the personality of athletes-dancers.** The article highlights the main psychological aspects of the formation of the personality of athletes who are involved in sports and ballroom dancing during sporting activities. Details of the components of the psychological support of sports activities in the process of multi-year training of dancers are described in detail. The dependence of successful psychological support of training sportsmen on compliance with a number of provisions is substantiated: constant implementation of psychological support, this process should be "ahead", that is oriented to the requirements and content of the following stages of preparation; Each stage of multi-year training of athletes has its own specific features, which determine the specific tasks and content of psychological support. It was analyzed and revealed that in sports activity an important link is the preservation of sporting achievements, which includes the level of technical, tactical, psychological preparation, functional state of the body, development of motor abilities, physical development, a stable and good result in competitive activities. The effectiveness of psychological support in the process of personality formation during sports and ballroom dancing was evaluated through a survey of trainers and parents of 44 children who started to play sports ballroom dances for 1 year. The main tasks of general psychological training of athletes are revealed: development and perfection of the following qualities: purposefulness, discipline, confidence, initiative, independence, courage, persistence, determination, self-control, stability. The key to effective interpersonal interaction in a sports dance duet is the ability of young athletes to take responsibility for the processes and outcomes in sporting activities. It is proved that a rationally organized process of psychological care and support can in the same way change the frequency of occurrence of various factors, which adversely affects the process of preparation of athletes.*

***Key words:** athlete, psychological support, dancer, ballroom dancing.*

Постановка проблеми. Розуміння необхідності психологічного забезпечення, обслуговування та супроводу різних видів діяльності з'явилося на початку XX століття, коли в науковий обіг для позначення будь-якої практики впливу на людську психіку й управління нею був введений термін «психотехніка» [7,12]. Проблема застосування психологічних знань щодо вирішення конкретних завдань удосконалення системи підготовки кваліфікованих спортсменів пов'язана із запитом спортивної практики. Значне місце в спортивній діяльності має психологічна підготовка. Спортсмен-танцюрист витримує велике навантаження і фізичне, і моральне, і психологічне [9,11]. Без проведення психологічної підготовки стає не можливим досягнення успіху у спортивній діяльності, яка пов'язана з різними випробуваннями, особливо це є актуальним, тому що заняття спортивними танцями набувають великої популярності серед дітей шкільного віку. Спортивно-бальні танці вимагають від спортсменів великої праці, виснажливого тренування. У бальному танці важлива не лише технічна підготовка танцюристів, а й взаємодія між ними, взаєморозуміння і емоційний контакт. Фахівці стверджують, що за успішними виступами спортивної бальної пари є(або стоять) великі фізичні та психічні навантаження [6,8].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що спортивні танці мають потребу в розробці наукових основ організації тренувального процесу, критичному переосмисленні використовуваних сьогодні засобів, форм і методів фізичної підготовки [1,4]. Психолого-педагогічний супровід являє собою планування підготовки і взаємодії суб'єктів спортивної діяльності, вирішення завдань психологічного забезпечення їх професійного розвитку та громадської діяльності тренера і спортсмена. Доведено, що однією із умов, які забезпечують

успішне психологічне забезпечення спортсменів є системність, тобто постійне здійснення психологічних заходів, і на тренуваннях, і на змаганнях. Основною догмою цих заходів є використання тих елементів, які розвивають і вдосконалюють нервово-психічні механізми суб'єкта спортивної діяльності, регулюють рух, переживання і поведінку [3]. Визначено, що цілеспрямований розвиток рухових якостей на науковій основі дозволить підвищити ефективність змагальної діяльності спортсменів. Тому актуальною проблемою спортивних танців є розробка простих і доступних комплексів або блоків вправ, що дозволяють грамотно, на науковій основі, здійснювати фізичну підготовку кваліфікованих танцюристів у спортивних танцях [5,10]. Доведено, що центральним моментом спортивної діяльності є рівень мобілізації резервів, який проявляє спортсмен для досягнення максимального спортивного результату, де основною ланкою є мотиви і потреби спортсмена, так як відомо, що в основі усвідомленої цілеспрямованої поведінки лежить мотивація [2,13,14].

Мета дослідження: обґрунтувати психологічні аспекти формування особистості під час занять спортивно-бальними танцями. Методи дослідження**: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел, педагогічні спостереження, педагогічний експеримент, бесіди, опитування. анкетування.**

Виклад основного матеріалу дослідження. Особистість спортсмена-танцюриста, її психологічні особливості формуються під впливом різних видів діяльності. Танцюристи займаються не тільки спортом, на розвиток їхньої особистості впливають сімейне виховання, оточення, навчальна діяльність. Також наявний вплив різних взаємин, у які спортсмени вступають із іншими людьми у процесі всіх видів діяльності, масових засобів інформації – телебачення, інтернет ресурси, кіно, радіо, наукова і художня літератури. У результаті сукупного впливу всіх цих факторів у спортсменів-танцюристів складаються певні риси світогляду, суспільні потреби і інтереси, характерні для людини моральні риси особистості. Оскільки вплив цих факторів на різних людей у тому або іншому ступені різний і ніколи не збігається, особистість спортсмена, як і всякої іншої людини, завжди індивідуальна. Змістовний аналіз спортивної діяльності дозволяє виділити ряд вузлових проблем, що виникають перед спортсменом-танцюристом і тренером, які в свою чергу вимагають психологічного вирішення. Ці проблеми виникають у зв'язку з оволодінням, розвитком, удосконаленням і реалізацією спортивної діяльності. Одні з них стосуються особистості спортсмена, інші – тренера, треті фокусуються в системі взаємовідносин «спортсмен-тренер».

Психологічне забезпечення та супровід спортивної діяльності у широкому розумінні передбачає вирішення завдань психологічної служби в спорті, зокрема тих завдань, котрі виникають в суспільній діяльності тренера та спортсмена, або тренера та пари танцюристів. У вузькому розумінні психологічне забезпечення підготовки спортсменів – це цілеспрямована діяльність спортивного психолога або відповідна діяльність тренера, зорієнтована на вирішення завдань психологічної підготовки, психологічної реабілітації, а також управління поведінкою та психологічним станом спортсменів у різних умовах тренувальної та змагальної діяльності. До основних складових психологічного забезпечення підготовки спортсменів слід віднести: планування підготовки спортсменів з урахуванням психологічних чинників; програми психологічної підготовки, спрямовані на формування необхідних спортсменам умінь і психотехнічних навичок; розвиток професійно важливих властивостей психіки спортсмена; корекційні та реабілітаційні програми, пов'язані з наданням допомоги спортсменам і тренерам у вирішенні психологічних проблем, що виникли; програми забезпечення виступів у змаганнях; моніторинг рівня психологічної підготовленості та готовності спортсменів до змагань.

Для успішного психологічного забезпечення підготовки спортсменів необхідно дотримуватися таких положень: рішення психологічних проблем спортсмена буде успішним, якщо психологічне забезпечення буде здійснюватися постійно, а не слугувати терміновим заходом виправлення негативних проявів психіки спортсмена; оскільки кожен етап є базою для успішного переходу спортсмена на наступні етапи, він повинен бути «випереджаючим», тобто зорієнтованим на вимоги та зміст наступних етапів підготовки; кожен етап багаторічної підготовки спортсменів має свої специфічні особливості, які і визначають конкретні завдання та зміст психологічного забезпечення (рис. 1). Основним завданням психологічного забезпечення та супроводу є створення ефективних програм психологічного втручання протягом усіх етапів багаторічної підготовки спортсменів-танцюристів. Поряд з цим психологічний супровід потрібно організовувати не лише з висококваліфікованими спортсменами, а й з тими, хто тільки починає своє життя в спорті, оскільки основи високих спортивних досягнень формуються на початковому етапі підготовки. Фахівці схиляються до думки, що усуненням психологічних проблем потрібно займатися одразу після їх появи. Раціонально організований процес психологічного забезпечення та супроводу може істотним чином змінити частоту виникнення різних факторів, які несприятливо позначаються на процесі підготовки спортсменів. Серед форм організації психологічного забезпечення у спорті можна виділити наступні варіанти: ситуативний, поточний, етапний, постійний, системний. Спочатку заняття спортивно-бальними танцями здійснюються під впливом мотиву морального задоволення. Фахівці зазначають, що виникає в результаті занять почуття морального задоволення, або просто задоволення, викликається не якимось одним фактором, наприклад досягненням якогось результату, а є складною композицією декількох складових.

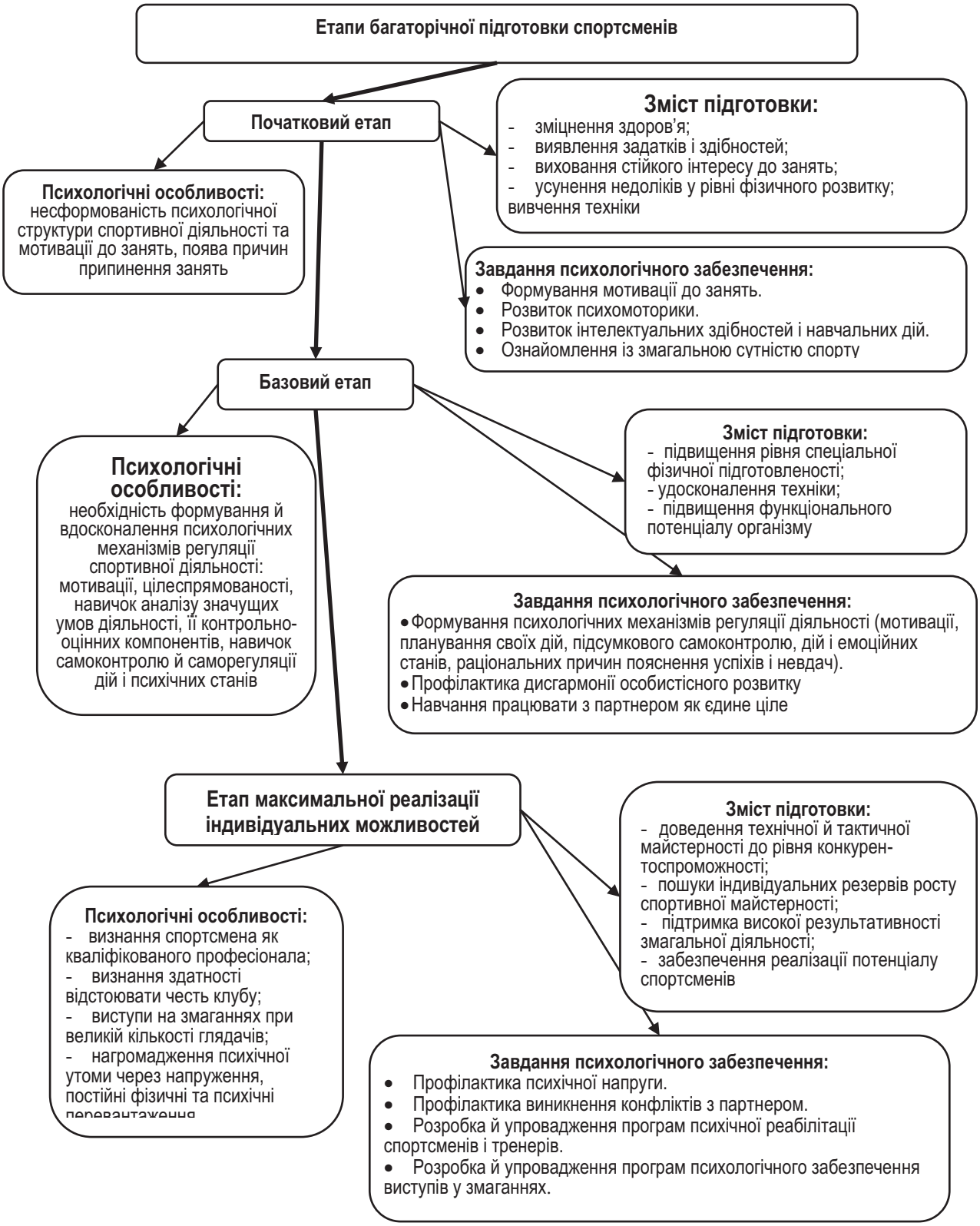

Рис. 1. Блок-схема психологічного забезпечення спортивної діяльності в процесі багаторічної підготовки

Формування у юних спортсменів здатності брати на себе відповідальність за процеси та результати в спортивній діяльності, може виступати запорукою ефективної міжособистісної взаємодії у спортивному танцювальному дуеті. В даний час у психолого-педагогічній науці недостатньо алгоритмів розвитку гармонійних стосунків партнерів в спортивному танці, тому важливим і своєчасним бачиться вивчення особливостей мотиваційної сфери юних спортсменів, як детермінант їх продуктивної міжособистісної взаємодії в парі.

У спортивній діяльності важливою її ланкою є збереження спортивних досягнень, що включає рівень технічної, тактичної, психологічної підготовки, функціонального стану організму, розвиток рухових здібностей, фізичний розвиток,

стабільно хороший результат у змагальній діяльності (рис. 2).

Системний психологічний супровід передбачає координовану діяльність згідно послідовності основних етапів, що відповідають принципам і змісту сучасної системи управління спортивною підготовкою і здійснюється в таких напрямках: на етапах багаторічної підготовки; протягом певного періоду підготовки; на навчально-тренувальних зборах; в ході змагань.

На етапах багаторічної підготовки основними формами діяльності з психологічного забезпечення та супроводу є: психодіагностика, моделювання психологічної підготовки, психологічний моніторинг і контрольне тестування, психокорекційні заходи.

У спортивно-бальних танцях важливо не тільки і не стільки те, що визначає рівень майстерності, цінніше інше – що може зробити сам спортсмен для свого розвитку й самовдосконалення. У будь-який заданий відрізок часу спортсмен-танцюрист знає, на що він здатний. Більше того, якщо він зіставить, що виходило півроку назад і що тепер, то матеріал для оцінки стає більше діючим – визначається ефективність проведених тренувань, виконаної роботи, витрачених зусиль.

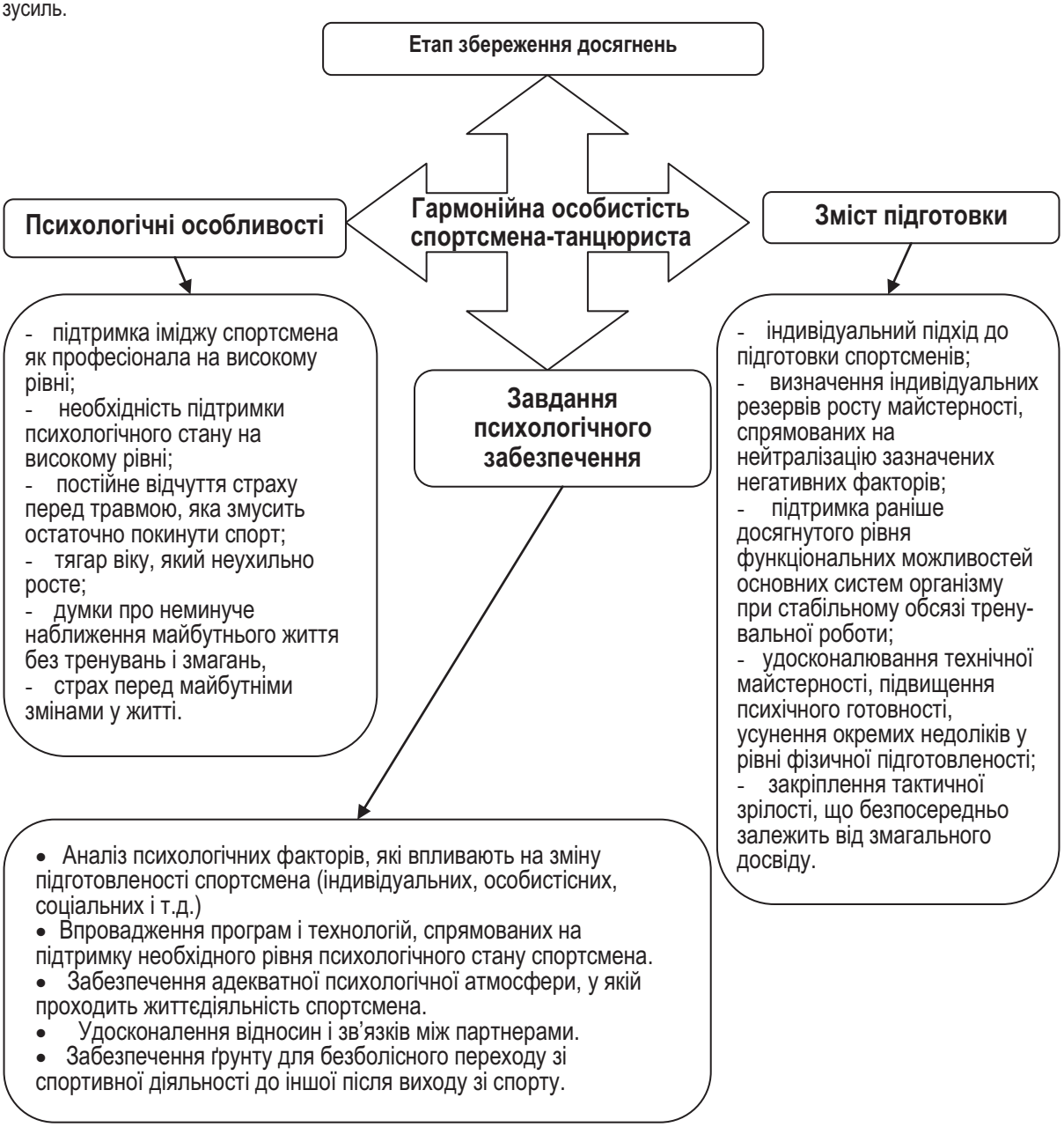

Рис. 2. Психологічне забезпечення етапу збереження досягнень у багаторічній підготовки спортсменів

Внаслідок цього спортсмен-танцюрист знає, до якого щабля спортивних сходів він добрався, скільки часу і енергії він затратив на весь підйом і скільки – на перехід від попередньої сходинки до нової. Він може планувати, коли і як досягне наступної, може зазирнути далі й скласти шлях до більше високого щабля, про який мріє.

Спортивна діяльність дозволяє, таким чином, ставити конкретні перспективні й проміжні цілі, контролювати рух,

оцінювати свою діяльність у зв'язку зі строками досягнення проміжних цілей і ступенем наближення перспективної. Ця особливість спорту впливає на формування тих рис характеру людини й особливостей особистості, які звичайно не враховуються людьми, по специфіці професії не думаючих про те, як спорт впливає на формування людини. Мається на увазі розвиток в особистості впевненості в собі й своїх силах, розвиток можливостей досягнення наміченої мети.

Також завжди існує небезпека занадто швидкого росту спортивних результатів. Якщо спортсменові надто легко даються початкові сходи, тоді новачок не усвідомлює, що без великої праці, часом граничної фізичної, вольової й емоційної напруги не можливо досягнути значних результатів у спорті. Коли легко, він не думає про це, не загартовує свою волю. Але ж основний засіб формування вольових якостей – подолання важких перешкод, що ускладняються, на шляху до поставленої мети. Уміння генерувати необхідне вольове зусилля формується із самого початку спортивної біографії. По дорозі до спортивних вершин зіткнення з перешкодами неминуче. Спортсмен повинен відчувати й знати, що спорт – не легка забава, а важка справа. Також швидкоплинні успіхи, особливо якщо в їхній основі немає постійної праці, можуть привести до втрати самокритичності. Бажані цілі будуть здаватися легко досяжними, насправді ж це далеко не так. Багато хто потім на певному рівні застрягали. Деякі йшли далі й швидко ставали майстрами. На жаль, чемпіони і рекордсмени з таких, як правило, не виходили.

Відмінною рисою спорту в порівнянні з багатьма іншими видами діяльності є те, що спорт – це діяльність, що завжди вимагає подолання тих або інших труднощів. Тому виховання якостей спортсмена становить органічну частину його загальної психологічної підготовки.

Основним завданням загальної психологічної підготовки спортсмена є розвиток і удосконалювання наступних якостей: цілеспрямованості, дисциплінованості, упевненості, ініціативності, самостійності, сміливості (мужності), наполегливості (завзятості), рішучості, самовладання, стійкості (сили волі). Всі якості органічно зв'язані один з одним, розвиток і удосконалювання одних допомагає розвитку і удосконалюванню інших, без цього спортивна діяльність не може бути ефективної. Для визначення психологічних аспектів ми провели опитування тренерів та батьків 44 дітей, які почали займатися спортивно-бальними танцями на наявність в них особистісних якостей після занять спортом протягом 1 року.

Таблиця 1

Ступень формування особистості під час занять спортивно-бальними танцями (в %)

Етапи дослідження	Цілеспрямованість	Дисциплінованість	Впевненість	Ініціативність	Самостійність	Сміливість	Наполегливість	Рішучість	Самовладання	Стійкість
На початку дослідження	31,82	43,18	27,27	22,73	56,82	47,73	31,82	36,36	27,27	45,45
Наприкінці дослідження	79,55	81,82	54,55	45,45	86,36	68,18	56,82	54,55	47,73	63,64

З табл. 1 ми бачимо, що заняттям спортивно-бальними танцями та психологічна робота сприяли розвитку та вдосконалюванню наступних якостей особистості: цілеспрямованості – на початку дослідження була 31,82 % спортсменів, наприкінці дослідження у 79,55 % спортсменів; дисциплінованості – на початку дослідження була 43,18 %, наприкінці – у 81,82 % спортсменів; впевненості – на початку дослідження була 27,27 %, наприкінці дослідження у 54,55 % спортсменів; ініціативності – на початку дослідження була 22,73 %, в кінці – у 45,45 % спортсменів; самостійності – на початку дослідження була 56,82 %, наприкінці – у 86,36 % спортсменів; сміливості (мужності) – на початку дослідження була 47,73 %, наприкінці – у 68,18 % спортсменів; наполегливості (завзятості) – на початку дослідження була 31,82 %, наприкінці – у 56,82 % спортсменів; рішучості – на початку дослідження була 36,36 %, наприкінці дослідження у 54,55 % спортсменів; самовладання – на початку дослідження була 27,27 %, наприкінці – у 47,73 % спортсменів; стійкості (сили волі) – на початку дослідження була 45,45 %, наприкінці – у 63,64 % спортсменів.

Дані дослідження доводять ефективність застосування психологічної роботи в процесі формування особистості під час занять спортивно-бальними танцями.

Висновки й перспективи подальших наукових розвідок. Системний характер реалізації форм психологічного забезпечення на різних етапах багаторічного вдосконалення спортсменів-танцюристів дозволяє відкрити нові можливості підвищення ефективності навчально-тренувального процесу, задіяти психологічний потенціал спортсменів. Дослідження підтвердило, що як спортсмен, так і тренер однаково мають потребу в постійній професійній психологічній підтримці й допомозі.

Результати дослідження довели, що заняттям спортивно-бальними танцями та загальна психологічна підготовка сприяли розвитку та вдосконалювання у танцюристів наступних якостей особистості: цілеспрямованості,

дисциплінованості, впевненості, ініціативності, самостійності, сміливості (мужності), наполегливості (завзятості), рішучості, самовладання, стійкості (сили волі).

Таким чином, спортивно-бальні танці формують у спортсмена настільки необхідну йому в житті впевненість у собі, у своїх силах. Вплив спорту на розвиток цих рис особистості багато в чому пов'язаний з організацією всього спорту: навчання, виховання і тренування спортсмена, і особливо з визначенням перспективних і проміжних цілей, з оцінкою діяльності спортсмена на кожній ділянці його шляху до вершини спортивного успіху. Дані дослідження доводять ефективність застосування психологічної підготовку в процесі формування особистості під час занять спортивно-бальними танцями.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою науково-обґрунтованої організації навчально-тренувального процесу у спортивно-бальних танцях.

Література

1. Боляк А. А. Модельні характеристики фізичної і технічної підготовленості спортсменів спортивної аеробіки на етапі попередньої базової підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01 / А. А. Боляк. – Х., 2007. – 24 с.

2. Гант О. Є. Мотивація до тренувань спортивними танцями у спортсменів на етапі попередньої базової підготовки / О. Є. Гант, Е. В. Валюх // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – Вип. 5 (99). – С. 67–72.

3. Гринь О. Система психологічного забезпечення підготовки спортсменів як проблема сучасної психології спорту / О. Гринь, В. Воронова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2015. – № 3. – С. 29–34.

4. Калужна О. Фізична підготовка у тренувальному процесі спортсменів-танцюристів на етапі попередньої базової підготовки / О. Калужна // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2010. – № 2. – С. 12–16.

5. Ковальчук В. І. Формування здатності особистості до саморегуляції в спортивно-педагогічній діяльності / М. О. Мосьпан, В. І. Ковальчук // Scientific pedagogical internship "Education in the field of pedagogy and psychology: prospective and priority directions of scientific research" (November 27 – December 1, 2017). – Lublin: Baltija Publishing, 2017. – С. 110-111.

6. Коробейніков Г. В. Зв'язок прояву нейродинамічних характеристик вищої нервової діяльності з успішністю в спортивних танцях у юних спортсменів / Г. В. Коробейніков, В. В. Мишко // Педагогіка, психологія та медико-біол. пробл. фіз. виховання і спорту: зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – 2016. – № 4. – С. 17–23.

7. Мельник О. А. Теоретико-методологические проблемы психологической готовности высококвалифицированных спортсменов / О. А. Мельник // Материалы XVIII Международного научного конгресса «Олимпийский спорт и спорт для всех» 1–4 октября 2014 г. – 2 Том. – Алма-Ата : КАСТ, 2014. – С. 343-345.

8. Соронович І. М. Обґрунтування спрямованості тренувального процесу на розвиток витривалості кваліфікованих спортсменів у спортивному танці / І. М. Соронович // Молодіж. наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Л. Українки. – 2012. – № 6. – С. 54–59.

9. Тракалюк Т. А. Анализ эффективности разработанной дифференцированной программы развития двигательных качеств спортсменов-танцоров на этапе специализированной базовой подготовки / Т. А. Тракалюк // Слобожан. наук.-спорт. вісн. – 2017. – № 4 (60). – С. 104–108.

10. Тракалюк Т. О. Особливості вдосконалення фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів у спортивних танцях на етапі спеціалізованої базової підготовки / Т. О. Тракалюк, О. А. Єременко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2016. – № 4. – С. 16–20.

11. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания и спорта: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов . – М.: Изд. центр «Академия», 2003. – 480 с.

12. Bria S. Physiological characteristics of elite sport-dancers / S. Bria, M. Bianco, C. Galvani // J. Sports Med Phys Fitness. – 2011. – № 51(2). – P. 194–203.

13. Rousanoglou E. N. Ground reaction forces and heart rate profile of aerobic dance instructors during a low and high impact exercise programme / E. N. Rousanoglou, K. D. Boudolos // J. of sports medicine and physical fitness. – 2005. – Vol. 45, iss. 2. – P. 162–165.

14. Ryhluk S., Myckan B., Grygus I. Morphofunctional performance of young sports talented gymnasts on the stage of preliminary basic training. Journal of Education, Health and Sport. 2015;5(1):117-124.

References

1. Boliak A. A. Model characteristics of physical and technical fitness of athletes engaged in sports aerobics at the stage of preliminary basic preparation : author's abstract for Ph. D. in Physical Education and Sport : 24.00.01 / A. A. Boliak. – Kharkiv, 2007. – 24 p.

2. Hant O. Ye. Motyvatsiia do trenuvan sportyvnymy tantsiamy u sportsmeniv na etapi poperednoi bazovoi pidhotovky / O. Ye. Hant E. V. Valiukh // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15 : Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury / fizychna kultura i sport : zb. nauk. prats. – Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2018. – Vyp. 5 (99). – S. 67–72.

3. Hryn O. Systema psykholohichnoho zabezpechennia pidhotovky sportsmeniv yak problema suchasnoi psykholohii sportu / O. Hryn, V. Voronova // Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. – 2015. – № 3. – S. 29–34.

4. Kaluzhna O. Physical preparation in training process of athletes-dancers at the stage of preliminary basic preparation / O. Kaluzhna // Teoriya i metodyka fizvykhovannia i sportu. – 2010. – № 2. – P. 12–16.
5. Kovalchuk V. I. Formuvannia zdatnosti osobystosti do samorehuliatsii v sportyvno-pedahohichnii diialnosti / M. O. Mospan, V. I. Kovalchuk // Scientific pedagogical internship "Education in the field of pedagogy and psychology: prospective and priority directions of scientific research" (November 27 – December 1, 2017). – Lublin: Baltija Publishing, 2017. – S. 110-111.
6. Korobeynikov H. V. Relationship of manifestation of neurodynamic characteristics of higher nervous activity with the success in sports dance in young athletes / H. V. Korobeynikov, V. V. Myshko // Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problem fizvykhovania i sportu: Collection of scientific papers / Ed. by S. S. Iermakov. – 2016. – № 4. – P. 17–23.
7. Mel'nik O. A. Teoretiko-metodologicheskie problemy psihologicheskoj gotovnosti vysokokvalificirovannyh sportsmenov / O. A. Mel'nik // Materialy XVIII Mezhdunarodnogo nauchnogo kongressa «Olimpijskij sport i sport dlya vsekh» 1–4 oktyabrya 2014g. – 2 Tom. – Alma-Ata : KAST, 2014. – S. 343-345.
8. Soronovych I. M. Substantiating the direction of training process at endurance development in skilled sport dancers / I. M. Soronovych // Molodizhnyi naukovyi visnyk Volynskoho universytetu imeni L. Ukrainky. – 2012. – № 6. – P. 54–59.
9. Trakaliuk T. A. Analysis of the efficiency of elaborated differentiated program for motor quality development in dancers at the stage of specialized basic preparation / T. A. Trakaliuk // Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. – 2017. – № 4 (60). – P. 104–108.
10. Trakaliuk T. O. Peculiarities of improving physical preparation of skilled sport dancers at the stage of specialized basic preparation / T. O. Trakaliuk, O. A. Ieremenko // Teoriya i metodyka fizvykhovannia i sportu. – 2016. – № 4. – P. 16–20.
11. Kholodov Z. K. Theory and methods of physical education and sport: teaching guide for students of higher institutions / Z. K. Kholodov, V. S. Kuznetsov . – Moscow: Izdatelsky tsentr «Akademiya», 2003. – 480 p.
12. Bria S. Physiological characteristics of elite sport-dancers / S. Bria, M. Bianco, C. Galvani // J. Sports Med Phys Fitness. – 2011. – N 51(2). – P. 194–203.
13. Rousanoglou E. N. Ground reaction forces and heart rate profile of aerobic dance instructors during a low and high impact exercise programme / E. N. Rousanoglou, K. D. Boudolos // J. of sports medicine and physical fitness. – 2005. – Vol. 45, iss. 2. – P. 162–165.
14. Ryhluk S., Myckan B., Grygus I. Morphofunctional performance of young sports talented gymnasts on the stage of preliminary basic training. Journal of Education, Health and Sport. 2015;5(1):117-124.

Ніколаєнко В.В.
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Воробйов М.І.
кандидат педагогічних наук, професор
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ СПОРТИВНОГО РЕЗЕРВУ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ ТА НІДЕРЛАНДАХ

Аналіз наукових публікацій та результатів виступів, як національних збірних України з футболу так і клубних команд, свідчать про відмінності в рівні спортивної майстерності між вітчизняними і зарубіжними футболістами та необхідність формування ефективної системи підготовки юних спортсменів для спорту вищих досягнень. У статті здійснено порівняльний аналіз програмно-нормативних документів та навчальних програм з підготовки юних футболістів в Україні та Нідерландах. Визначені відмінності та перспективи реорганізації вітчизняної системи багаторічної підготовки юних футболістів.

Ключові слова: *багаторічна підготовка футболістів, юні футболісти.*

Николаенко В.В., Воробьев М.И. Сравнительный анализ организации подготовки спортивного резерва для профессионального футбола в Украине и Нидерландах. *Анализ научных публикаций и результатов выступлений, как национальных сборных Украины по футболу, так и клубных команд, свидетельствуют о различиях в уровне спортивного мастерства между отечественными и зарубежными футболистами и необходимости формирования эффективной системы подготовки юных спортсменов для спорта высших достижений. В статье осуществлен сравнительный анализ программно-нормативных документов и учебных программ по подготовке юных футболистов в Украине и Нидерландах. Определены различия и перспективы реорганизации отечественной системы многолетней подготовки юных футболистов.*

Ключевые слова: *многолетняя подготовка футболистов, юные футболисты.*

Nikolayenko V.V., Vorobyov M.I. Comparative analysis of the organization of the preparation of sports reserve for professional football in Ukraine and the Netherlands. *Analysis of scientific publications and the results of performances, both of the Ukrainian national football teams and club teams, show differences in the level of sportsmanship between domestic and foreign football players and the need to develop an effective system of training young athletes for top performance sports.*